

PISA

У ЦЕНТРИ УВАГИ

11

Як пристосовуються системи освіти різних країн до збільшення кількості учнів-іммігрантів?

- ✓ У період із 2000 р. до 2009 р. у країнах ОЕСР частка учнів-іммігрантів зростає на 2%.
- ✓ Частка учнів з імміграційним минулим становила більше 5% від загальної кількості учасників тестування в 13 із країн ОЕСР і партнерських країн ОЕСР й економік, які брали участь у PISA-2009.
- ✓ У більшості країн учні-іммігранти мають нижчі результати PISA, ніж учні, які є корінними мешканцями в країні, де вони беруть участь у дослідженні. У багатьох країнах різниця між результатами є досить великою. Проте в Австралії, Бельгії, Канаді, Німеччині, Новій Зеландії й Швейцарії цю різницю в результатах удалося зменшити, а в деяких випадках – зовсім подолати.

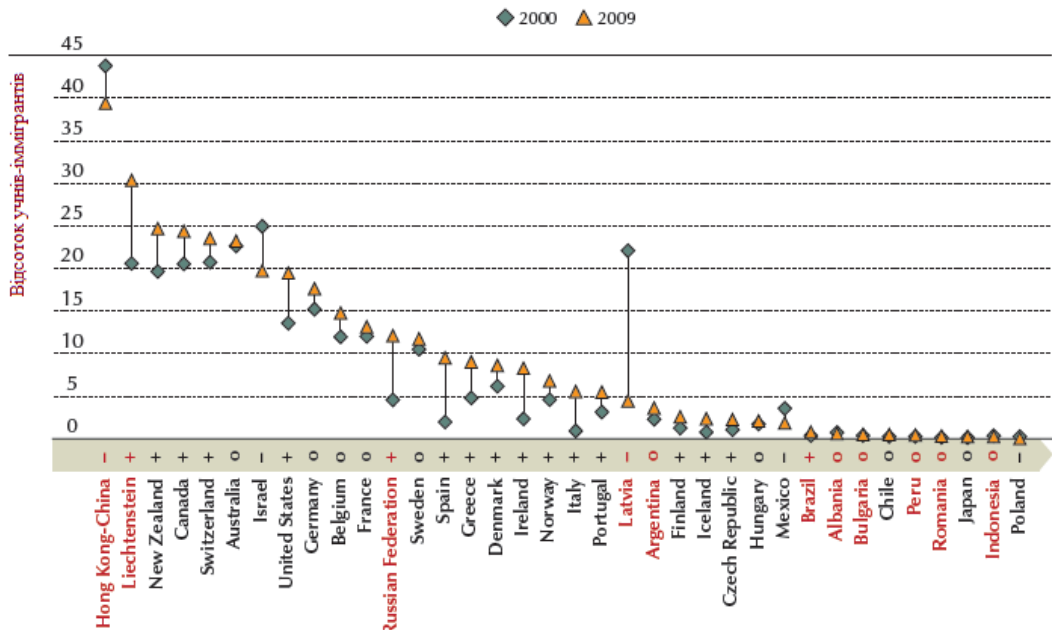
Відтоді, як у світі виникли державні кордони, люди почали їх перетинати. Навіщо? Причин багато: чи то з метою втекти від того чи іншого конфлікту, чи то сподіваючись побудувати краще життя. А може, щоб використати певні соціальні або економічні можливості. Сучасні засоби пересування та зв'язку, глобалізація ринку праці, старіння населення в країнах ОЕСР сприяють подальшому розповсюдженню міграційних процесів. При цьому, за прогнозами, їх темпи не зменшуватимуться впродовж найближчих десятиліть. Проте підтримати соціальну єдність під час такого руху населення є можливим. Для цього необхідно ретельно допомагати сім'ям іммігрантів адаптуватися в країнах, що прийняли їх. Освіта, зокрема, є потужним важелем для досягнення такої суспільної інтеграції.

Корінними мешканцями є ті учні, які народилися в країні, яку вони представляють у дослідженні PISA, або у кого хоча б один із батьків народився в цій країні.

Іммігрантами є учні, які з метою тимчасового або постійного проживання переїхали до країни, яку вони представляють у дослідженні PISA. Учнів-іммігрантів поділяють на дві категорії:

- учні-іммігранти **першого покоління** (і учні, і їхні батьки народилися за межами країни, яку вони представляють у PISA);
- учні-іммігранти **другого покоління** (учні народилися в країні, яку вони представляють у дослідженні PISA, але їхні батьки народилися за її межами).

Відсоток учнів-іммігрантів у країнах, які беруть участь у дослідженні PISA (дані 2000 р. і 2009 р.)

Зміна відсотку учнів-іммігрантів в період з 2000 р. до 2009 р.

Більше в 2009 р., ніж у 2000 р.	Менше в 2009 р., ніж у 2000 р.	Не відбулося статистично значущої зміни
+	-	0

Рівень надійності даних 95%

Країни розташовано за відсотком учнів-іммігрантів (від більшого відсотка до меншого, за даними 2009 р.).

Джерело: ОЕСР, База даних PISA-2009, рис. V.4.4 (Statlink <http://dx.doi.org/10.1787/888932382235>) і рис. V.4.6 (Statlink <http://dx.doi.org/10.1787/888932360005>).

Частка учнів-іммігрантів постійно зростає

У період із 2000 р. до 2009 р. частка 15-річних учнів, які походять із сімей іммігрантів, у середньому зростає на 2% у країнах ОЕСР (у тих країнах, які мають порівнювані дані дослідження за 2000 і 2009 роки). За результатами PISA-2009, у 13 країнах ОЕСР і партнерських для ОЕСР країнах й економіках частка учнів-іммігрантів становила більше 5% від усіх 15-річних учнів, які брали участь у тестуванні. Так, в Ірландії, Новій Зеландії, Іспанії, Сполучених Штатах і партнерських країнах ОЕСР Ліхтенштейні й Російській Федерації відсоток таких учнів зріс мінімум на 5% за 10 років; у 2009 р. учні-мігранти у цих країнах представляли від 8% до 30% усіх учасників тестування. В Італії, Греції й Канаді частка учнів-іммігрантів збільшилася на 3%-5%. У Канаді таких учнів стало близько 25%.

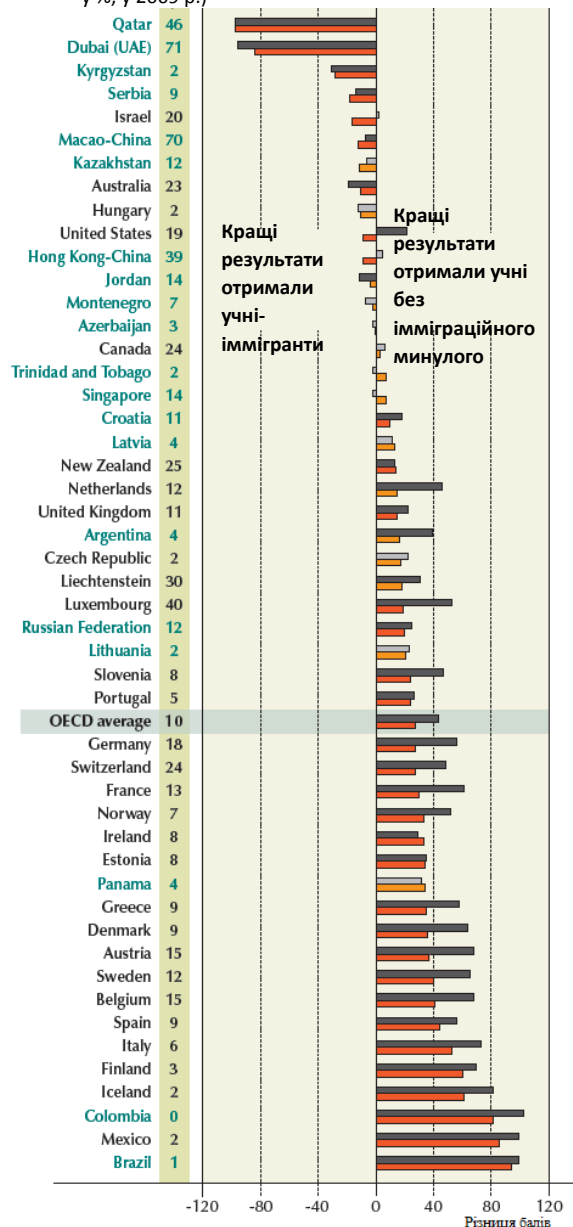
У деяких країнах різниця між результатами учнів, які є корінними мешканцями, й учнів-іммігрантів скорочується

Чи мають ці цифри значення для освітньої політики? Так, оскільки результати дослідження PISA в 2000 р. і 2009 р. показали, що багатьом країнам удалося значно скоротити різницю в балах між учнями-іммігрантами й учнями, які є корінними мешканцями цих країн (у середньому така різниця становила більше 40 балів у 2009 р.). Наприклад, у Бельгії й Швейцарії різниця скоротилася більш ніж на 40 балів: у 2009 р. у Бельгії учні, які є корінними мешканцями, набрали в середньому на 68 балів більше, ніж учні-іммігранти, а в Швейцарії різниця між ними становила 48 балів, тоді як частка іммігрантів у цій країні зростає. Також скоротилася різниця між цими двома групами учнів у Німеччині, Новій Зеландії та Ліхтенштейні.

Результати із читання за імміграційними статусом

■	Без урахування соціально-економічних передумов для навчання учнів
■	З урахуванням соціально-економічних передумов для навчання учнів

Відсоток учнів-іммігрантів
(1-го або 2-го покоління,
у %, у 2009 р.)

Заувага: Статистично значимі різниці в балах позначені темнішим кольором.

Країни розташовано за різницею балів після врахування економічного, соціального й культурного статусу учнів (від меншої до більшої різниці балів).

Джерело: ОЕСР, База даних PISA-2009, рис. II.4.1 (Statlink: <http://dx.doi.org/10.1787/888932381418>) і II.4.5 (Statlink: <http://dx.doi.org/10.1787/888932343608>).

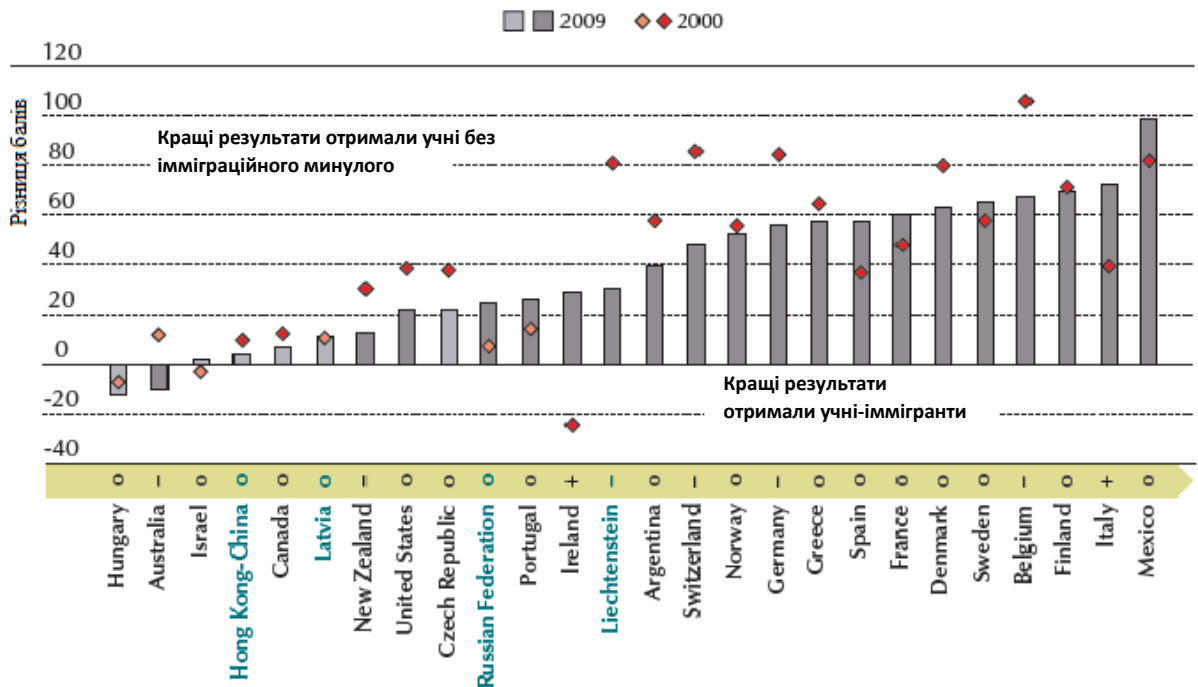
Деяким країнам вдається зменшити різницю між навчальними результатами учнів незалежно від їхнього імміграційного статусу. Так, наприклад, у 2009 р. в Австралії учні-іммігранти мали кращі результати PISA, ніж учні, які є корінними мешканцями; у Канаді обидві групи учнів мали однакові результати (при цьому частка учнів-іммігрантів у Канаді досить велика й постійно збільшується).

Соціально-економічні передумови для навчання лише частково пояснюють різницю між результатами учнів у тестуванні PISA

Виявлені в ході дослідження PISA тенденції свідчать про те, що існують певні шляхи, якими уряди й навчальні заклади країн можуть допомагати учням-іммігрантам долати відповідні несприятливі для навчання передумови. Часто учні-іммігранти мають саме такі соціально-економічні передумови для навчання. По країнах ОЕСР батьки таких учнів зазвичай мають низький рівень освіти й професійної кваліфікації порівняно із корінними мешканцями. До того ж учні-іммігранти мають менше навчальних і матеріальних ресурсів, доступних їм удома, порівняно з однолітками, які є корінними мешканцями. Наприклад, у Люксембурзі після врахування соціально-економічних передумов для навчання різниця між результатами учнів-іммігрантів й учнів, які є корінними мешканцями, скорочується з 52 до 19 балів. При порівнянні результатів PISA учнів зі схожими соціально-економічними передумовами для навчання різниця балів скорочується з 43 до 27 незалежно від того, народилися вони в країні, яку представляють в PISA, або мають у ній статус іммігранта (результати усереднені по країнах ОЕСР).

Проте навіть після врахування соціально-економічних передумов для навчання між учнями зберігається така різниця балів, яку можна отримати за більш ніж половину року навчання в школі. Цей факт указує на те, що існують інші чинники, які впливають на навчальні досягнення учнів. Певною мірою результати тестування PISA можуть бути пов'язаними із країною народження учнів: є вони іммігрантами першого чи другого покоління в країні, яку представляють в дослідженні; чи розмовляють вони вдома тією мовою, якою мають відповідати на запитання PISA тощо.

Учні-іммігранти й результати із читання (дані 2000 р. і 2009 р.)

Зміна в різниці між результатами навчання учнів-іммігрантів й учнів, які є корінними мешканцями в період із 2000 р. до 2009 р.

Більше в 2009 р., ніж у 2000 р.	Менше в 2009 р., ніж у 2000 р.	Не відбулося статистично значимі зміни
+	-	0

Рівень надійності даних 95%

Зміна в різниці між результатами навчання учнів-іммігрантів й учнів, які є корінними мешканцями в період із 2000 р. до 2009 р.

Заувага: Статистично значимі різниці в балах позначені темнішим кольором.

Країни розташовано за різницею між результатами навчання учнів-іммігрантів й учнів, які є корінними мешканцями (від меншого відсотку до більшого, за даними 2009 р.).

Джерело: ОЕСР, База даних PISA-2009, рис. V.4.4 (Statlink <http://dx.doi.org/10.1787/888932382235>) і рис. V.4.7 (Statlink <http://dx.doi.org/10.1787/888932360005>).

У тестуванні PISA різниця між результатами учнів-іммігрантів й учнів, які народилися в країні, яку вони представляють у дослідженні, значно відрізняється по країнах. У період 2000-2009 рр. для деяких країн така різниця значно змінилася. Отже, очевидно, що соціальна політика має вплив на зміну в різниці між навчальними результатами учнів-іммігрантів й учнів, які є корінними мешканцями тієї чи іншої країни. Одним із ключових чинників цього впливу, наприклад, є ефективне навчання мови, адже учні, які не розуміють своїх учителів, позбавлені можливості навчатися в них.

Узагальнення: Національна освітня політика може сприяти повній соціальній та економічній інтеграції учнів-іммігрантів у країнах, які їх прийняли. Для цього, по-перше, необхідно визначити ті чинники, які заважають учням-іммігрантам отримувати високі результати в навчанні. По-друге, слід розробити такі навчальні програми, викладання за якими відповідатиме потребам цих учнів.

За більш детальною інформацією звертайтеся до Мачея Якубовскі (Maciej Jakubowski, Maciej.Jakubowski@oecd.org)

Ознайомтеся із *PISA 2009 Results: Overcoming Social Background: Equity in Learning Opportunities and Outcomes* (Volume II) і *PISA 2009 Results: Learning Trends: Changes in Student Performance Since 2000* (Volume V).

Відвідайте сайт:

www.pisa.oecd.org

www.oecd.org/pisa/infocus

Читайте також:

Чи підготовлені дівчата й хлопці до ери цифрових технологій?